

MODJO

ORGAAN GEWIJD AAN DE
BELANGEN VAN INDIE.

PAIT.

ORGAAN GOENA KAPERLOEAN
TANAH HINDIA.

Verschijnt elken Zaterdag
Terbit saben hari Saptoe.

REDACTEUR-ADMINISTRATEUR
TJIPTO MANGOENKOESOEMO
S O L O.

Advertenties 25 cents per regel.
Bij abonnement wordt reductie
toegestaan.

Abonnements prijs . . . f 2.25
per Kwartaal bij vooruitbetaling
Wang abonnement f 2,25 tiap-
tiap 3 boelan. Pembayaran
lebih doelo.

Laatste woorden van een patriot.

(**) In deze dagen, nu de Britten alle pogingen in het werk stellen der wereld de gedachte op te dringen, dat een enkele idee van eensgezindheid geheel het engelsche imperium doortrekt, schijnt het niet onverdienstelijk eenige herinnering aan de historie te ontleenen, die anders leert. Tegenover het laffe gedoe van moderne Ieren als Redmond en Carson, moge de gedachte aan Ierlands jongen vrijheidsheld, Robert Emmet weer levendig worden. Emmet werd in 1803, drie en twintig jaar oud eerst, door de Engelschen ter dood veroordeeld en gebracht, op beschuldiging van hoogverraad. Waar het omging, dat leeren wij uit zijn laatste rede, tot zijn rechters gehouden op den 19den September 1803:

My Lords!

Wat zoude ik te zeggen hebben, waardoor het doodvonnis niet over mij worde uitgesproken, gelijk de wet het wil? Ik heb niets te zeggen, dat uw vooropgezet oordeel zou kunnen wijzigen, noch ook wat mij zou kunnen passen te zeggen, met eenig uitzicht op verzachting van dat vonnis, dat gij hier hebt uit te spreken en waaraan ik mij heb te onderwerpen. Maar ik heb wel te zeggen, wat mij meer lief is dan het leven, en dat gij getracht hebt te vernietigen (gelijk noodwendig uw ambt is in de huidige omstandigheden in dit onderdrukte land). Ik heb veel te zeggen, opdat mijn eer worde gereinigd van den smet van valsche beschuldiging en laster, haar aangewreven. Ik verbeeld mij geenszins, dat gij gezeten, waar gij zijt, uwe gedachten zoo vrij van onreinheid zoudt kunnen houden, om ook slechts den minsten indruk te ontvangen van wat ik nu ga uitspreken. Ik heb niet de minste hoop, dat ik voor mijn persoonlijkheid eerbied zal kunnen afdwingen van een rechtbank, die samengesteld en bevooroordeeld is als deze. Ik wensch slechts, en dit is wel het meeste, wat ik verwacht, dat uwe Lordschappen zullen gedoogen, dat mijne persoonlijkheid in uwe herinnering blijve, niet bezoedeld door den gemeenen adem van het vooroordeel, totdat zij een gastvrij haven zal vinden om zich te bergen voor den storm, waardoor zij thans wordt bedreigd.

Hadde ik slechts het leven te laten na door uw tribunaal te zijn schuldig bevonden, ik zoude in stilte het hoofd buigen en het lot, dat mij wacht zonder eenig gemor tegemoet gaan. Maar de uitspraak der wet, welke mijn lijf den beul overlevert, zal, door de toepassing dier eigen wet, daarop gericht zijn mijn persoonlijkheid tot vergetelheid te doemen, want ergens moet schuld zijn, of in het vonnis der rechtbank, of in de katastrofe, zal de nakomeling uitmaken. Een mensch in mijn toestand, my Lords, heeft niet slechts rekening te houden met de grillen van de fortuin, met de macht over de geesten, die hij heeft verdorven of verslaafd, maar ook met het gevestigde vooroordeel. De mensch sterft, zijn nagedachtenis echter leeft. Dat de mijne niet moge vergaan, dat zij moge voortleven in de hulde mijner landgenooten, daarvoor grijp ik deze gelegenheid

aan om mij te louteren van enkele der tegen mij uitgebrachte beschuldigingen. Wanneer mijn ziel zal heengegaan zijn naar een vriendelijker haven — wanneer mijn geest zich zal gevoegd hebben bij de helden-martelaren, die hun bloed lieten vloeien op het schavot en in het veld, in de verdediging van hun land en van het recht, zooals ik hoop, — dan wensch ik dat mijn nagedachtenis en mijn naam hen, die mij zullen overleven, zullen bezielen, terwijl ik met voldoening zal neerzien op de vernietiging van deze perfide regering, die haar gezag slechts weet te handhaven door den lastering van den Hoogste; die haar macht over den mensch doet gelden als over de dieren des wouds; die den mensch op zijn broeder aanzet, en zijn hand in naam van God naar de keel zijns naasten heft, wijl hij wat meer geloof of betwijfelt dan naar den maatstaf der regering — dezer regering, die tot barbarij is gestempeld door de snikken der weezen en de tranen der weduwen, welke zij gemaakt heeft.

(Hier werd Emmet onderbroken door Lord Narbury die zeide dat de gemeene en boosaardige enthousiasten die als hij gevoelden, zeker in geen verhouding stonden tot de volmaaktheid hunner fantastische plannen.)

Ik beroep mij op den reinen God! Ik zweer bij den troon des Hemels — voor welken ik binnenkort moet verschijnen — bij het bloed der vermoorde patriotten die mij voorgingen, dat mijn handelingen in allen dezen tegenwoord en in al mijn oogmerken slechts bestuurd werden door de overtuigingen, welke ik heb uitgesproken en door geen ander inzicht dan dat van de noodzakelijkheid der genezing en der bevrijding van mijn vaderland van onder den ondragelijken druk waaronder het zoo lang en te geduldig heeft gezucht. En ik hoop met vertrouwen, met zekerheid, dat, hoe dwaas en hersenschimmig het moge schijnen, er nog genoeg eenheid en recht in Ierland zal zijn om deze edelste aller pogingen te volvoeren.

Hiervan spreek ik met het vertrouwen van onmetelijke intuïtie en met de vertroosting welke zulk vertrouwen medebrengt. Denk niet, my Lords, dat ik dit zeg om de goedkope vreugde, u voorbijgaand onaangenaam te zijn. Een man, die nooit zijn stem verhief tot het uiten van een leugen, zal zijn persoonlijkheid er niet aan wagen in de herinnering van het nageslacht een onwaarheid te hebben gesproken ten aanzien van een aan gelegenheid, welke van zooveel belang is voor zijn vaderland, en bij een gelegenheid als deze. Neen, my Lords, een man die niet wenschte, dat zijn grafchrift zal geschreven worden voordat zijn vaderland bevrijd zal zijn, zal geen wapen laten in de macht van den tijd, noch ook een voorwendsel tot bezoedeling van zijn eer, welke hij geloof te bewaren, zelfs in het graf, waartoe de tyrannie hem veroordeelt.

(Hier werd hij wederom onderbroken door de rechters.)

Nogmaals verklaar ik dat het

geen ik zeide, niet bestemd was voor uw Lordschappen, wier positie ik eer beklag dan benijd, — mijn woorden zijn voor mijn landgenooten bestemd. Indien er een Ier hier aanwezig is, laten mijn laatste woorden hem dan opbeuren in uren van smart.

(Lord Narbury zeide, dat hij daar niet zat, om hoogverraad aan te hooren.)

Ik heb steeds gemeend, dat het de plicht eens rechters was, een veroordeelden gevangene het vonnis der wet voor te houden; ik heb ook steeds gemeend, dat rechters het soms hun plicht achten met geduld het slachtoffer der wetten aan te hooren, hem met menschelijkheid toe te spreken, hem met zachte welwillendheid op te wekken, mede te deelen welke beweegredenen hem aanzetten tot de misdaad, waaraan hij schuldig werd bevonden. Dat een rechter het zijn plicht achtte aldus te handelen, daaraan twijfel ik niet; maar waar is dan die uitgebazuinde vrijheid uwer instellingen? Waar is de opgehemelde onpartijdigheid, mildheid en edelmoedigheid uwer rechtbanken, wanneer een ongelukkig gevangene, die uw politiek en niet uw recht, op het punt staat in de handen van den beul over te leveren, niet toegelaten wordt oprecht en eerlijk zijn motieven te belijden en de beginselen aan te geven, door welke hij tot zijn handelingen gedreven werd?

My Lords, het moge deel uitmaken van het stelsel van verbitterde justitie, eens menschen geest te buigen door de vernedering van de schande van het schavot — maar erger voor mij dan de bedoelde schande of de verschrikking van het schavot, zou zijn de schande van de valsche en ongegronde betichtingen, welke mij door deze rechtbank zijn voorgelaten. Gij, my Lords, zijt rechters; ik ben een verondersteld misdadiger. Ik ben een mensch, en ook gij zijt menschen. Door een revolutie der macht zouden wij van plaats kunnen verwisselen, al zouden wij nooit van karakter kunnen verwisselen. Als ik hier voor de bali van deze rechtbank sta, en mijn karakter niet zou mogen verdedigen, welk een klucht is dan uwe justitie?! Als ik hier beschuldigd sta en mij niet mag rechtvaardigen, hoe waagt dan gij het mij te belasteren? Veroordeelt wellicht de doodstraf, welke uwe heillooze politiek over mijn lichaam uitspreekt, ook mijn tong te zwijgen, mijn eer te wijken? Uw beul kan den duur van mijn leven verkorten, maar zoolang ik besta, zal ik mijn karakter en mijn motieven pogen te zuiveren van den blaam, door u daarop geworpen; en als een man, wien de eer meer is dan her leven, zal ik tot het laatste van dat leven gebruik maken, om die eer te zuiveren, die na mij voortleven zal, en die de eenige erfenis is, welke ik kan nalaten aan hen, die ik vereer en liefheb, en voor wie ik toetsch zal zijn te mogen sterven.

Wij menschen, my Lords, zullen op den grooten dag voor een algemeene rechtbank te verschijnen hebben, en het zal dan overgelaten zijn aan den Kenner aller harten na te speuren, wie de nobelste zaak diende,

wie door de zuiverste motieven gedreven werd, de onderdrukkers van het land, of

(De spreker werd opnieuw onderbroken en aangezegd te luisteren naar de voorlezing van het vonnis.)

My Lords! zal een stervende het wettig recht ontnemen worden zich zelf vrij te pleiten in de oogen van de gemeenschap van een onverdienden smet, gedurende dit proces op hem geworpen, door hem te beschuldigen van eerezucht en van eene poging om ter wille van wat gewin, de vrijheid zijns vaderlands te verkoopen? Waarom hebt gij mij beleedigd? of liever, waarom beledigt mij uwe justitie door mij af te vragen, waarom de doodstraf niet over mij zou worden uitgesproken? Ik weet, my Lords! dat de vorm der wet u voorschrijft deze vraag te stellen — diezelfde vorm schrijft evenwel ook het recht van het antwoord voor. Dit kan ongetwijfeld worden nagelaten, en dat zou ook hebben kunnen geschieden met de geheele ceremonie van dit proces, wijl toch het vonnis reeds op het Kasteel geveld was, voordat de jury was aangewezen. Uwe Lordschappen zijn slechts de juristen van het orakel, en ik onderwerp mij; maar ik sta thans op de inachtneming van alle formaliteiten.

Ik ben er van beschuldigd een werktuig van Frankrijk te zijn. Een werktuig van Frankrijk! En met welk doel? Het heet, dat ik de onafhankelijkheid van mijn vaderland wenschte te verkoopen! En met welk doel? Was dit het doel van mijn eerezucht? — en is dit de wijze, waarop een rechtbank tegenstrijdigheden tracht weg te wischen? Neen, ik ben geen zendeling of werktuig van Frankrijk, en mijn eerezucht wees mij een plaats te veroveren onder de bevrijders van mijn vaderland — niet in de

macht, niet in de winst, maar in den roem dier bevrijding. De onafhankelijkheid van mijn vaderland verkoopen? — en waarvoor? Neen, uit eerezucht, o mijn vaderland! was het persoonlijke eerezucht, die mij kon beïnvloeden? Ware eerezucht de ziel mijner handelingen, kon ik dan niet, door mijn opvoeding en fortuin, door den rang en het aanzien mijner familie mijzelf geplaatst hebben te midden der meest trotschen mijner onderdrukkers? Mijn vaderland was mijn afgod; daaraan offerde ik elke zelfzuchtige, elke baatzuchtige neiging, en daaraan offer ik thans mijn leven. O, God! Neen, my Lords, ik heb gehandeld als een Ier, vastbesloten mijn vaderland te bevrijden van het juk van een troep renegaten, die voltrekkers en medeplichtigen zijn in den vadermoord, om wille van schaamteloosheid van een bestaan met een schijn van splendeur en in bewuste verduering. Het was mijn hartwensch mijn vaderland los te rukken van de dubbele dwingelandij. Ik wenschte zijn onafhankelijkheid buiten het bereik van elke macht op aarde te brengen. Ik wenschte dit vaderland op zulk hoogtepunt te plaatsen.

Verbindingen met Frankrijk werden inderdaad bedoeld maar slechts zoover als wederzijdsch belang zou eischen of billijken. Zou door die relaties Frankrijk

Firma Wolf

TOKO MAS-INTEN SEMARANG

Ada toekang Blanda boewat Gossok dan Gradji Brilliant dan inten.

Gossok Brilliant harga satoe karaat f 7.50.

TOPI MILITAIR

Alias topi Boni terbikin dari bamboe warna bruin (Sawo).

model kasar.

f 2,50

f 3,50 model haloes.

TOPI PANAMA TOELN

pake pita modern roepa roepa warna harga f 10.— f 12.50 dan f 17.50

STROBIN boeboek boeat tjoetji topi stroo dan panama djadi baroe lagi, harga 1 pak f 0.15.

PIPA BARNSTEEN

f 2.25 f 2.50 f 3.50 dan f 5.—

PIPA MEERSCHUIM

f 2.50 f 3.— f 3.50 f 5.— f 6.—

PIPA GADING

Tjaling gadjah (ivoor) boeat sigaar pandjangnja dari 5 sampe 10 c/m harga f 1.— sampe f 2.— boeat sigaret pandjangnja dari 6 sampe 11 c. M. harga f 0.60 sampe f 1,25.

PRABOT MUZIEK

dari f 12,50 sampe f 150.—

Mandoline " " 12,50 " " 50.—

Violoncel " " 35.— " " 75.—

Guitaar " " 17,50 " " 80.—

Kronjong " " 2,50 " " 5.—

Merk SHILLOCK LONDON no. 1

f 3.— no. 2 f 3.75 no. 3 f 4.75

no. 4 f 6.25 dan no. 5 f 7.25.

Matchbal dari f 9.— sampe

f 12.50. Pompa dari f 1.50 sampe f 3.50.

TIO TEK HONG, WELTEVREDEN.

zich eenig gezag aanmatigen. welke met de onafhankelijkheid zou strijden, zoo zou dit het teeken zijn voor de verbreking aller banden. Wij zochten hulp, en wij zochten haar, wijl wij de zekerheid hadden, dat wij haar zouden bekomen,—als hulptrouwen in den oorlog en bondgenooten in den vrede.

Indien de Franschen zouden komen als invallers of vijanden, niet genood door den wil des volks, dan zou ik hen bestrijden tot het bitterste einde. Ja, mijne landgenooten, ik zoude u hebben opgewekt hen op het strand tegemoet te gaan, het zwaard in de eene, de fakkel in de andere hand. Ik zou hen bekampen met al de vernietigende woede des oorlogs, en ik zoude mijn landgenooten bezielen hen te vernietigen in de booten, voordat zij den grond van het vaderland zouden hebben bezoeeld. Indien zij er in slaagden te landen, en wij gedwongen zouden zijn voor de betere organisatie te wijken, ik zou hun elken duim gronds hebben betwist, elken grasspriet verschroeven, en de laatste loopgraaf zou mijn graf zijn. Wat ik niet zelf zou kunnen doen, als ik viel, zou ik als laatste bevel mijn landgenooten nalaten, wijl ik mij bewust van zou zijn, dat het leven meer dan ondragelijk zou zijn, wanneer een vreemde natie mijn vaderland in onderwerping zou houden.

Maar het was niet als vijand, dat de helpers uit Frankrijk zouden landen. Ik keek inderdaad uit naar hulp uit Frankrijk, maar ik wenschte Frankrijk en de wereld te toonen, dat de leren het verdienen geholpen te worden; dat zij de slavernij onduldbaar achtten en de vrijheid van hun vaderland wel degelijk te bevestigen.

Ik wenschte voor mijn vaderland den waarborg, welken Washington voor Amerika verzekerde. Om een bondgenoot te verschaffen, welke door zijn voorbeeld zoo goed als zijn dapperheid voor ons van hooge waarde zou zijn,—gedisciplineerd, dapper, toegerust met wetenschap en ervaring, die de goede zijden van ons karakter zou bemerkten en de slechte zou verbeteren. Zij zouden tot ons komen als vreemdelingen en van ons gaan als vrienden, na met ons gevaren te hebben gedeeld en onze toekomst helderder te hebben gemaakt. Zoo waren mijn bedoelingen—niet nieuwe slavemeesters binnen halen, maar de oude tyrannen verjagen. Zoo waren mijn plannen, en enkel zulke zouden leren passen. Voor dit doel zocht ik de hulp van Frankrijk, wijl Frankrijk, zelfs als vijand niet hardvochtiger zou wezen dan de vijand, die reeds in mijn vaderland heerscht en huist.

Men heeft mij in het mij ten laste gelegde zooveel gewicht toegekend in het plan der bevrijding van mijn vaderland, dat men mij is gaan beschouwen als de ziel van de iersche groepen, of zooals uw lordschap zeide: „het leven en het bloed der samenzwering”. Gij doet mij te veel eer. Gij hebt den ondergeschikte alle aanzien van de leiders gegeven. Er zijn lieden bij de samenzwering betrokken, die niet slechts mijn meederen zijn, maar zelfs naar uw eigen waardeering ook uw meederen, my Lords, voor wier prachtige genius en wier deugden ik met eerbiedige hulde mij buig, en die zich-zelf onteerd zouden achten, werden zij uw vrienden genoemd; die zich niet zouden verlagen door uw bloedbevleete hand te drukken.

Hoe, my Lords! zult gij mij zeggen op mijn weg naar het schavot, welke de tyrannie, waarvan gij enkel de uitvoerende tusschenpersonen zijt, voor mijn vermoording heeft opgericht, dat ik verantwoordelijk ben voor al het bloed, dat er gevloeid heeft en nog vloeien zal in dezen strijd van den verdrukten tegen den verdrukker? Zult gij mij dit toevoegen, en zal ik zoo slaafsich zijn, dit niet terug te werpen?

Ik vrees niet voor den almachtigen Rechter te verschijnen, om mij te verantwoorden over het gedrag van mijn geheele leven, en zou ik dan worden besmeurd en bedrogen door een laatste

rest van sterfelijkheid hier op aarde? Ook door u, die indien het mogelijk ware al het onschuldige bloed, dat gij vergoten hebt in uw afschuwelijk ambt in een reservoir te verzamelen daarin zou kunnen zwemmen.

Dat niemand het wage mij van meer te beschuldigen na mijn dood! Dat niemand mijn nagedachtenis bezoele, door te gelooven ook maar dat ik zou hebben kunnen deelnemen aan eenige andere zaak, dan aan de bevrijding van mijn vaderland, of dat ik de schriger zou worden van een gezag, dat mijn landgenooten in ellende zou doen voortleven.

De proclamatie van het provisioneele Gouvernement spreekt onze inzichten uit. Daaruit kan geen uitleg geperst worden omtrent een bedoeling om de barbarij en de verdierlijking hier in het eigen land te doen voortduren, of onderwerping, vernedering of verraad van buiten te doen binnenkomen. Ik zou mij niet hebben onderworpen aan een vreemden onderdrukker, om dezelfde reden, die mij dwingt mij te verzetten tegen den huidige onderdrukker. Uit liefde voor de vrijheid zou ik hebben gestreden op den drempel van mijn vaderland en zijn vijand zou slechts binnenkomen over mijn levenloos lichaam. En moet ik, die slechts ademde voor mijn land, en die mij heb blootgesteld van de gevaren van de wraak van een waakzamen, kwaadaardigen onderdrukker en aan de gevangenis van het graf, en dat slechts om aan mijn landgenooten hun rechten, mijn vaderland zijn vrijheid te hergeven—moet ik belasterd worden, en zal mij dan het recht onthouden worden mij daardoor getroffen te gevoelen of dien laster terug te werpen? Neen, dat verhoede God!

Indien de zielen der roemrijke dooden deelnemen in de plannen en zorgen dergenen, die hun in dit tijdelijke leven dierbaar zijn, dan o, lieve en aanbedene ziel van mijn gestorven vader, zie neer met voldoening op het gedrag van uw lijdenden zoon, en zie of ik ooit, ook maar voor een oogenblik ben afgeweken van die beginselen van moraal en vaderlandsliefde, welke gij met zooveel zorg in mijn jeugdig gemoed hebt geplant en voor welke ik thans mijn leven zal hebben te geven.

My Lords, gij zijt ongeduldig naar het offer—het bloed, waarnaar gij dorst is niet verstijfd door de kunstmatige verschrikkingen, die uw slachtoffer omgeven; het doorloopt warm en ongeschokt de kanalen, welke God voor edeler doel schiep, maar welke gij u voornemt te vernietigen met een doel, dat in zijn afschuwelijkheid ten hemel schreit. Weest geduldig, ik heb nog slechts enkele woorden te spreken. Ik ga naar mijn koud en zwijgend graf; mijn levenslamp is welhaast uitgedoofd; mijn wedloop is uitgelopen; het graf opent zich om mij te ontvangen; ik zink het aan den boezem. Ik heb nog slechts één verzoek te doen bij het verlaten van deze wereld; dat is de weldaad van de vergetelheid. Dat niemand mijn grafschrift schrijve, want wijl niemand, die mijn motieven kent, het wagen mag deze te verdedigen, zoo zij het dat vooroordeel of onkunde ze niet bezoele. Dat zij en ik rusten in duister en vrede; dat mijn grafsteen onbeschreven blijve, totdat andere tijden en andere menschen aan mijn persoonlijkheid recht kunnen doen wederbaren. Wanneer mijn vaderland zijn plaats zal innemen te midden der naties in deze wereld—dan, en niet eer, worde mijn grafschrift geschreven.

Ik heb gezegd.

INGEZONDEN.

Redactie jang terhormat!

Oleh karena saja banjak repot lantaran baroe pindah dari Solo ke Semarang dan mendjabat pakerdjaan baroe, ja-itoe pada V. S. T. P. (Vereeniging dari Spoor- dan Tramwegpersoneel), terlebihi poela saja poenja persidhet, jang baroe ini dipriksa tt. 16 October 1915, jang, mana

eisch dari Officier van Justitie boenjinja: „dehgan menimbang kaentengan, pendjara (gevangenisstraf) satoe tahoen dan anem boelan”, last not least pada hari Rebo jang akan datang saja bakal masoek boei di Semarang lantaran toelisan saja dalam Goentoer: „Hanjalah seorang Djawa . . . !” boeat lamanja dari tanggal 20 djam 12 tengah hari sampe tanggal 21 djam 12 tengah hari djoeja, maka lantaran roepa-roepa karepotan itoe, saja baroe batja seroean toean „Koenang-Koenang” kepada Darnakoesoema, Sosrokoornio dan Marco, termoeat dalam Pantjara Warta tt. 15 October '15 No. 226, dapat koetip dari Djawi Kando (Dj. K.) No. 116.

Toean „Koenang Koenang” toelisis:

„Nanti hari 16 ini boelan soedara Darnakoesoema ditoeantoeat perkara toelisan Djojobo, mah! itoe batoe pengoeadji ksatria kentjring kentjring. Ajo boekti, toeh semoea orang soedah tahoe, siapa itoe orang jang bersemboeni diblangan nama Djojobo, ksatria gembengan jang paling angka ngoedoebila di doenia, maar tngoeadji ksatriyanmoe, merboet toean Darna di moeka Raad dengan kata akoe orangnja etc.”

Hai, toean „Koenang Koenang”! Pertama saja tida pernah dipanggil „batoe pengoeadji ksatria kentjring kentjring” saja tjoeamah seorang Kromo biasa sadja, ja-itoe Kromo jang lagi asik mentjari hak kemaesia'annja. Kedoea, toean Djojobo tida oesah merboet perkara saja di moeka Raad. Memang saja verantwoordelijk boeat isinja „Goentoer Bergerak”, djika ada apa apa, mesti saja jang pikoel, biarpoean kedjadian apa djoea pada diri saja; itoelah nasibnja publicist jang beralasan: *berani karena benar*. Ketiga, toean „Koenang Koenang” memoekoel Djabajaja tentang hal memake nama pseudo, tapi saja hendak tanja, kenapa toean sendiri pake nama semboenan „Koenang Koenang”. Apakah toean seorang pembela bangsa, jang sedjati? Di sini saja djatohkan poela pada toean, toean poenja perkataan sendiri: „Koeman diseborang laeotan tampak, gadjah dikeloepak mata tidadak nampak”.

Lain dari pada itoe sedikit pembalasan atas perminta'annja saudara G. (Goenawan), Hoofdredacteur Pantjara Warta:

„Kami minta dengan hormat kepada soedara Marco, Kooronio dan Darna, soepaja lekas memboeka itoe topengnja satryo palseo”.

Maka djawaban saja sendiri innilah: Djika saudara G. pada perkataan „topeng” membrierti „redactie geheim”, meskipoen saja ditjingtjant dibikin seriboe, lebih keras, meskipoen saja dimasoekan dalam lobang naraka lapis ketoeadoeh, segala rahasia jang telah djatoh pada tangan saja, TIDA AKAN SAJA BOEKA

Wassalam

Darna Koesoema,

S. I. er

Naschrift

Goenawan dan mintasrajanja! Madjoewa bareng! dak hennenni.

Tj. Mk.

Bras-kapal harga mati satoe pikoel	f 6.—
Seng No. 30 tipis sekali harga satoe pikoel	f 14.—
Seng No. 28 ada tebal harga satoe pikoel	f 13.—
Kadjang oekoeran 15/170 cM. per 1000 lembar	f 13.50.

Ranoewikarto

Tjilatjap.

ADRES JANG PALING MOERAH
N. V. Sie Dhan Ho
PASAR BESAR SOLO.

Toean toean dan sobat sebeleonnja beli di lain tempat, harep tanja harga doeloe.

Enfant Terrible. De vrees onzer Tegenpartij.

Een zekere heer H hoofdartikel in het N. v. d. D. v. N. I. van 22 September, waarin hij onder woorden bracht zijn vrees voor de toekomst van het hollandsche ras in ons Insulinde. Het opschrift alleen is veelbelovend: hij zei toch te zullen behandelen. „Koloniale Problemen en hunne Oplossingen”. De inhoud is echter dun, in zooverre, dat hij het probleem wel aan de orde heeft gesteld, doch de oplossing niet heeft gegeven.

De heer H. ziet de toekomst donker in, maakte vergelijkingen met de Hollanders van tempo doeloe, die hier in de Oost kwamen uit ROEPING en zich gedroegen als heeren, als gentlemen, terwijl heden ten dage andere factoren beheerschen den trek der Hollanders naar Indië, of zooals H. zich uitdrukt:

de geweldige drang van het Westen tot uitzwerming naar het Oosten om zodoende grooter stoffelijke welvaart te verkrijgen.

Laten wij hierbij direct aantekenen, dat H. het zeer verkeerd heeft gezien, en daardoor een foutieve diagnose heeft gesteld. In de eerste plaats heeft de Hollander, zoo van nu als van het verleden, aan nooit wat anders het oor geleend dan aan overwegingen van materialistischen aard. Ik hoef toch zeker hier niet in herinnering te brengen het gehalte der menschen, die de oude Oost-Indische Compagnie in dienst nam, om te mogen besluiten, dat met zekere reserve moet aanvaard worden de uitspraak van H.

De ambtenaren, die toen uitkwamen, leerden zich hier tegenover de bevolking in de allereerste plaats te gedragen als heeren. Zij dienden de bevolking als heerschers, die het goede voor hebben met hunne ondergeschikten. Zij waren meer op zijn Fransch beschaafd dan op zijn Pruisisch gecultiveerd, en daardoor ook minder bemoeiziek met alles wat den inlander betrof, in wiens zeden en gewoonten zij geen, van boven opgelegde, veranderingen trachten aan te brengen.

De inlander kon het met die ambtenaren en ook met die particulieren best vinden.

Tegenover de hoofden en vorsten gedroegen de toenmalige ambtenaren zich vóór alles als gentlemen, beschaafd en diplomatisch, juist zoo als deze dat deden tegenover hen. Maar hun wil wisten die oude ambtenaren door te zetten, zonder de hoofden in het oog van hun onderhoorigen te vernederen, iets wat de inlander, als hem dat overkomt, allernaangenaamst vindt. De anedoten op het punt van omgang tusschen de ambtenaren van de vroegere school en de hoofden of vorsten zijn talrijk en welsprekend.

De heer H. raad ik aan, oude Soloneezen te interviewen over de oude ambtenaren, hij zou dan zeker van zijn waan genezen worden.

Die oude ambtenaren waren voor alles geen gentlemen, zooals de heer H. ze gelieft voor te stellen, doch zij voelden nog de

BARANG SIAPA JANG MENABOENKAN OEANG PADA
TEMONJA ITOELAH MENOENDJOEKKAN
BIDJAKSANANJA.

Peratoeran kita.

1. Persekoetoean beresih, sahingga semoea oentoeng terbagi kepada orang-orang jang toeroet menjimpan.
2. Djikalau penjimpan mati, oeng jang soedah dibajarnya itoe tinggal tetap dalam Spaarkas, djadi kaoentoengan boeat penjimpan-penjimpan jang masih tinggal ada (Lihatlah djoeja 3)
3. Dengan membajar oeng premie amat ketjilnja, Vennootschap membri tangoengan akan membri kembali dari kas lain jang terpisah, kepada Achli-Warisnja jang mati, semoea oeng jang soedah dibajarnya bersama 3 pCt boenga berboenga.
4. 75 pCt. dari kaoentoengan beresih dari djalan membri tangoengan tadi, tiap-tiap tahoen dimasoekkan kedalam Spaarkas.
5. Djikalau saorang jang toeroet menjimpan, minta oeng voorshot, boenga 5 pCt jang dibajarnya, masoek djadi keoentoengan Spaarkasnja sendiri djoeja.
6. Kalau membajar f2,50 seboelan paling sedikit, tiap-tiap orang bisa toeroet pada peroesahaan itoe.
7. Pakerdjaan dan oeroesan administratie dimaloemkan dengan setjoekeopnja, tiada dirasiakan. Tiap-tiap tahoen diperiksa oleh accountant. Tiap-tiap orang jang toeroet ada hak memeriksa oeng simpelannja, dengan tiada perdjandjian apa-apa dari pehak kita.

Hormat dari
Inspecteur te Solo.
W. H. KEMPF.
Telef. No. 201.

Katrangan jang paling dipertjaja.

Toewan GOUW TJONG LIAM oetoesan Republic Tiongkok di Rome, telah menerangkan bahoewa badannja koerang koewat, tanggal 9 Januari 1913, Toewan Dr. Rummo, Doctor astana dari keradjaan Italie, telah preksa warna daranja tjoea ada 85 percent, sedang GLOBULI ROSSI (titik-titik dara mera jang perloe bikin koewat badan) ada 4.210.000 titik-titik ketjil, Globuli Blanchi (ampasnja dara jang soeda berwarna poeti dan tida bergoena) ada 4.500 titik-titik ketjil. Sesoeandja Toewan GOUW TJONG LIAM minoem HAEMONCERIN badan djadi koewat dan seger waras. Tanggal 22 Maart 1913 kombali Dr. RUMMO preksa dan menjataken warnanja dara itoe soeda djadi 95 percent, sedeng Globuli Rossi djadi tamba hingga 4.800.000 dan Globuli Blanchi djadi koerang hingga 4.200.

Ini obat HAEMONCERIN boewatannja Dr. LOWE di Shanghai boleh dapat pada firma CHUN FOO CHUN LIM BOK SIOE & Co. Roema No. 2140 & 2141. Patekoan Batavia, harga f3.50 Haemoncerin sirop & harga f2.50 Haemoncerin Pill boewat djoeawal lagi dapat rabat bagoes. Ini obat ada dari sarinja makanan, bisa tambahkan Globuli Rossi di badan manoesia.

Potretnja Toewan GOUW TJONG LIAM dan ketrangannja Dr. RUMMO sembarang-orang bisa dapat pertjoema, kaloe sadja diminta pada firma jang terseboet. Mintalah Prijscourant.

Di mana-mana ada agent.

zwakheid van het hollandsch Gouvernement, waardoor zij zoo weinig als het mogelijk was aanstoot durfden te geven aan de javaansche hoofden en vorsten.

Tot zeer groote hoogte was het dus de vrees, dat hen *gentlemenlike* deed zijn. H. heeft den ouden toestand juist getypeerd, waar hij zegt:

Het particuliere leven van die ambtenaren was dikwijls verre van onberispelijk, maar dat schaadde weinig aan de verhouding tusschen hen en den inlander, omdat het particuliere leven van inlandsche vorsten en hoofden doorgaans ook verre van onberispelijk was, uit een Westersch oogpunt bezien.

Zedemeesters waren die ambtenaren allerminst, maar orde en rust bewaarders waren ze zeer zeker. En invloed hadden zij Soms geweldig grooten invloed, maar doorlopend een invloed, die niet steunde op de aanwezigheid van bajonetten. Zij wisten te heerschen en te beheerschen zonder geweld.

Doch zoo het particuliere leven, zoo was het ook het ambtelijke leven. Dat de opvatting van den dienst onberispelijk was, is aan twijfel onderhevig. Men hoeft slechts het geschrift van den heer van der Kemp over het geschiedkundige Hamlettype Dipanegara er op na slaan, om van het tegendeel overtuigd te worden. De toenmalige resident van Djokjakarta uit den tijd van Dipanegara onderhield intieme relaties met de oude *ratoe*, hetgeen zijn weerslag moest hebben op zijn dienstopvattingen. Het heeft toen geleid tot een bloedigen opstand (1825—1830). Wil H. zulks vergoelijken door te zeggen, dat liefdesgeschiedenissen geen staatszaken zijn?

Echter is het waar, dat de indische maatschappij een principiële verandering ondergaat of heeft ondergaan. De invloed van den Hollander daarop is een zeer minime geweest, ja, en dit zal H. mij toegeven, hij een medewerker aan het groote *Nieuws*,—het is gegaan veelal *ondanks* den Hollander.

De houding, die het groote blad de *Locomotief* tegenover de indische beweging heeft aangenomen, is daar om mijn bewering kracht bij te zetten, dat voor alles in de hollandsche samenleving in Indië het geheim gehouden of openbaar gemaakt voornemen bestaat en de hoop wordt gekoesterd, de leiding in handen te houden.

Edoch, zulks zal moeilijker gaan. Het eenmaal gewekt bewustzijn, dat de Oosterling ook wat kan, de hulp van den Westering geen *conditio sine qua non* voor een evolutie van het volk, dat bewustzijn is onsterfelijk, zich integendeel met den dag groeien, totdat ten slotte het op zal moeten geven den strijd te voeren tegen den opstandigen geest.

Maar dan zal de overheersching er geweest zijn, zal zij in de volksheerinnering blijven als een bange droom, dien men wel doet zoo spoedig mogelijk te vergeten.

Maar waarom H. zulks als een ramp moet beschouwen, verklaar ik niet te begrijpen, waar hij zelf beweert, dat het indische klimaat zulke funeste gevolgen heeft voor het blanke ras.

Maar niet van zijn zonen alleen, ook van zijne dochters, die niet geboren zijn voor dit klimaat, niet geschikt voor deze omgeving en—de uitzonderingen bevestigden den regel—bestemd zijn om hier ontijdig te verwelken.

Wat dan wel zijn invloed heeft doen gelden op de psyche van het indische volk??

Deze vraag is reeds meerdere malen gesteld en beantwoord. Toch zal ik trachten het den heer H. duidelijk te maken, opdat hij zijn vruchteloze pogingen staakt om te trachten, de indische beweging onschadelijk te maken.

Indië, meer speciaal Java is opgenomen in het wereldver-

keerd. Het is niet meer het Java van een paar decennia geleden. Zelfs al kwamen de oude hollandsche ambtenaren, den *gentlemenlike* heeren volgens H., ze zullen niet kunnen voorkomen, dat de Javaan haakt naar „volksvrijheid”. Japan, dat het machtige kolos Rusland, een pak slaag heeft vermoogen te geven is daar voor ons als voorbeeld, dat de Oosterling geen stiefkind is van Allah, geschapen om naar winst hakende Westeringen in hun jacht naar „stoffelijke welvaart”—moet het niet zijn „overvloed”?—als slaven te dienen.

Wie van die meening is, zal van zelf evenals de heer H. naar middelen omzien, om het geschokt prestige van den Europeaan te herstellen. Het is droevig, te ervaren, hoe

de Europeaan met den Europeeschen ambtenaar en hoe het geheele Europeesche bestuur in de oogen van den inlander is gedaald, (hetgeen) iedereen (moet) kunnen constateeren, die Indië langer dan 25 à 30 jaren kent. Geen oude van dagen die mij (H.) dit niet zal toegeven en deze . . . bezitten de wijsheid, die slechts in uitzonderingsgevallen het deel is van de jeugd.

Ik voor mij vind het logisch, dat de waanzinnigen, die dromen van de „superioriteit” der blanken, huilen bij het bewust worden van hun positie in dit land der bruinen. Maar in de hoogste mate tactloos is het om een raad te geven, zooals de heer H. dien geeft aan de lezers van het *N. v. d. D. v. N. I.*

Wel verre van,—mede uit ziekelijken angst voor wat staat te komen—te streven naar opheffing van den inlander, moest zonder vrees in de eerste plaats gestreefd worden naar wederopheffing van het prestige van den Europeaan.

Ik ben het met den schrijver eens, waar hij beweert dat de Europeaan en de eur peesche ambtenaar dient te worden opgeheven, doch ik ben dat met met hem eens uit andere overwegingen dan de schrijver.

Het principe, dat de Europeaan „superieur” moet zijn en „prestige” moet hebben, omdat hij blank is en nergens „anders” om, zal blijken onhoudbaar te zijn, zooals di in de geschiedenis van Indië van de laatste jaren reeds onhoudbaar is gebleken. Wil de overheerscher zijn positie van leider behouden, dan is de weg deze, dat hij superieure eigenschappen bezit, die hem gunstig onderscheidt van den landszoon. Doch dat is nu eens recht moeilijk. De kortzichtige, die zou willen aanbevelen de politiek van het dom houden der massa Javanen, zou inderdaad nuttig werkzaam zijn in dienst van het nederlandsch gezag. De questie is m. i. dan ook, dat de Hollander reeds heeft bereikt het toppunt zijner ontwikkeling. Het hooger nog stijgen gaat, indien mogelijk, gepaard met zeer vele moeilijkheden.

Zulks in flagrante tegenspraak met de positie van den Javaan. Deze is of heet achterlijk, doch schijnt er liefhebberij in te vinden, zich op te werken.

Immers, de behoefte aan ontwikkeling wordt dagelijks door de inlandsche kranten onder woorden gebracht. Slaat men daarop geen acht, vindt men, dat het veel meer in de lijn ligt van het hollandsch imperialisme, om de bevolking dezer dreven ongeletterd te doen blijven, dan zal men die bevolking dwingen om eigen scholen te bouwen. Mambangoei oeloem en Mohamadiah zijn daar om te bewijzen, welk principe dan gehuldigd zal worden door de islamitische bevolking. Zooveel staat vast, dat de *Kultur* in Indië over het algemeen, of op Java in het byzonder dan geen nederlandsch stempel zal dragen.

De rechtzetting van de beweringen van den heer H. heeft veel te veel ruimte geëischt. Zij

was echter noodig voor mijn eigen betoog, dat hieronder zal volgen.

Ik voor mij ben er heilig van overtuigd, dat de nederlandsche overheersching in Indië den langsten tijd heeft bestaan. Eens—wanneer laat ik liever in het midden—zal de Hollander afscheid moeten nemen van den Javaan. Daar helpt geen lieve moeder meer aan en ook geen . . . kunstmatig ophouden van het „prestige.”

Nu hangt het van den Holland af, hoe dat afscheid zal zijn. Zullen wij scheiden als goede vrienden, die nog in relatie met elkander wenschen te staan? of zal dat afscheid moeten zijn met wrok en boosheid in het hart?

Voor de weldenkenden onder de Hollanders moet de keuze niet moeilijk zijn.

Tjipto Mangoenkoesoemo.

Solo, 27 September 1915.

TADOFONDS.

No 1	Bt.(o/Aug-Sept '15)	f 5.—
" 2	(Aug '15)	" 2.50
" 3	(o/Aug-Sept '15)	" 3.—
" 4	(o/Aug '15)	" 5.—
" 5	(o/id)	" 1.50
" 6	(o/id)	" 1.—
" 7	(o/Aug-Sept '15)	" 2.—
" 9	"	" 1.—
" 10	"	" 1.—
" 13	(o/Sept '15)	" 1.—
" 15	(o/Aug-Sept '15)	" 2.—
" 20	"	" 1.—
" 21	"	" 1.—
" 22	"	" 1.—
" 25	"	" 1.—
" 26	"	" 1.—
" 27	"	" 2.50
" 29	"	" 1.—
" 30	"	" 1.—
" 33	"	" 2.50
" 34	(o/Oct/Decb '15)	" 3.—
" 36	"	" 1.—
" 38	"	" 1.—
" 44	"	" 1.50
" 47	"	" 1.—
" 50	"	" 1.—
" 51	"	" 1.—
" 55	"	" 1.—
" 66	"	" 5.—
" 87	(o/Sept-Octb '15)	" 2.—
" 90	"	" 1.—
" 94	Pml.(o/Aug-Sept '15)	" 3.—
" 100	Bng.	" 1.—
" 101	(o/Sept/Novb '15)	" 3.—
" 102	(o/Aug/Octb '15)	" 3.—
" 105	Bt.	" 1.—
" 112	Ind.(o/Sept-Octb '15)	" 4.—
" 116	Bt (o/Aug-Sept '15)	" 5.—
" 118	Djb.	" 2.50
" 124	Sm.	" 3.—
" 127	Kd.(o/Sept-Octb '15)	" 5.—
" 128	Ph. (o/Sept '15)	" 5.—
" 129	Bt. (o/Sept-Octb '15)	" 2.—
" 131	Hl. Tjism.	" 5.—
" 132	"	" 5.—
" 136	Kd.(o/Aug/Octb '15)	" 3.—
" 149	Bng.	" 2.50
" 158	Sm (o/Sept/Octb '15)	" 10.—
" 179	"	" 1.—
" 182	(o/Aug/Octb '15)	" 3.—
" 184	Pk.	" 10.—
" 186	Tjl.	" 1.50
" 191	Sb.	" 10.—
" 197	Prg. (o/Sept/Oct '15)	" 5.—
" 206	Sm.	" 1.—
" 208	Bng.(o/Aug/Sept '15)	" 5.—
" 210	"	" 1.—
" 211	Pdg.	" 2.50
"	Kring Tsb.-Bt. o/Sept '15.	" 20.
"	" voor kinderen D. D.	" 20.

KRETA LEMBOE ALIAS TJIKAR.

Menoeroet boeninja kepala karangan di atas itoe, maka ternjatalah saja akan merentjanakan dari hal keadaän dan goenanja kreta lemboe itoe.

Maka jang saja telah ketahoei, kreta lemboe itoe goenanja boeat memoeat barang-barang misalnja beras, djagoeng, kofie, goela dan sebagainya.

Akan tetapi kreta lemboe di tanah Deli ada bergoena sekali bergoena boeat moeat: „orang koeli contract jang baroe datang dari tanah Djawa.” Sedang kabiasaanja dari Tebing Tinggi Deli Station sampe di kebonkebonnja, ada perjalanja 3 of 4 hari lamanja. Dan isinja satoe persatoenja kretapoen tiada kepalang banjaknja 5 atawa 6 atawa 8 orang tjampoer adeok.

Menilik atoeran jang terseboet di atas, maka terpaksalah saja moehoen bertanja kepada toean redacteur: „Apakah itoe koeli contract tiada lebih baik di bongkoki sadja?? Sedang saja

poenja pendapatan, di kapalpon tiada akan banjak makan tempat, di dalam kreta lemboe poen apa lagi, karena barang tentoe 1 kreta bisa moeat sampe 10 bongkok.

Sjahdan sesoedahnja saja merentjanakan hal perjalanannja koeli contract, maka di bawah inilah saja akan menerangkan dari kahidoepannja, (tetapi toean pembatja moesti ingat, di tanah Deli seanteronja kaperloean, amat mahal, misalnja: „1 klapa f 0,15 1 telor masak f 0,10. ajam biasa f 0,75, dan seteroesnja), maka jang akan kami terangkan di atas, jaitoe hal keidoepannja koeli contract perempoean:

„28 cent 1 hari.”

diblandjakan: beras 1 Liter (2 kali makan) f 0,08.
diblandjakan: 4 bidji ikan pedo (gerih) à f 0,02½ f 0,10.
diblandjakan: sirih dan tembaco 1 hari f 0,05.
boeat belastingnja oepama dipotong 1 hari f 0,01.
boeat contract voorschot dipotong 1 hari f 0,05.
boeat sedia pembeli pakaiän 1 hari f 0,02.
boeat minjak ramboet enz. f 0,02.
paling sedikit 1 hari blandjanja f 0,33.
pendapatan 1 hari gadjih f 0,28.

tekort f 0,05.

Kamoedian sasoedahnja saja loekiskan seperti teroelis di atas maka ternjatalah koeli perampoeran akan menangoeng kekoerangan tiap-tiap hari f 0,05. sedikitnja, maka dari itoe moehoen bertanja lagilah saja kepada toean redacteur: „Kemanakah dia orang mentjari tambahnja?? Tiada ilang maloenjakah perempoan jang kelaparan itoe?? Sehatkah koeli kerdja berat jang peroetnja tiga tahoen isi gereh itoe?? enz. enz.

Sjahdan penoetoe karangan di atas ini, hamba moehoen moedah-moedahan jang terhormat soeka mengisi notesnja, teroetama toean O. S. Tjokroaminoto dan soedara Tjipto Mangoenkoesoemo jang haroes priksa lebih doelo. (lebih oetama disaksikan sendiri ke tanah Deli.)

S. Langg. M. P. 1171.

BAROE TRIMA.

Seroena obat obat jang soedah tampak bisa baik: „DON ALANO” obat kentjing manis, kendati orang jang sakit soedah bertaoen taoee, angsal minoem obat teroes ditangoeng bisa baik.

Harga 1 botol besar f 5.—

„MACARUS POWDER” obat sakit kentjing nanah, darah, pasir, boetek enz., teroetama orang sakit perempoewan twitjing, kapan kentjing rasanja sakit en panas.

Harga 1 blik f 3.50.

„M.A.C.U.S” obat loeka loeka di badan atau loeka di kema-loewan (Kam Djen) kendati loeka sebagaimana besar angsal soeka pakai teroes ditangoeng baik.

Harga 1 botol f 1.50.

„ODOLA WATER” obat bikin bresih gigi, soepaja djangan sampai terkena sakit gigi, kendati gigi item atau koening angsal terkena ini obat ditangoeng djadi bresih en pakainja gampang sekali.

Harga 1 botol f 0.50.

Segala pesenan akan dikirim dengan reimbours dan ditambah ongkosnja kirim.

Firma ING HOK HIN Co. SEMARANG.

JOSODARMO A. G. SALMIN

Toekang kreta asal dari Semarang

Sanggoep bikin Roda band Karet, djoega sedija Kreta baroe en tweede handsch Bendy baroe dan tweede handsch Deelman baroe djoega ada jang tweede handsch, dengan tjet en bekleed segala Motor en pakerdjaän ditangoeng baik dan tjetep. Maka dari itoe toean toean dan sobat sobat djikaloe ada soeka membeli atawa membangoen jang terseboet di atas, toean dan sobat saja harep dateng lijat saja poenja winkel kreta di kampoeng

SETABELAN M. N. SOLO.

en djoel koewih Koeda dan koewih Sapi Toean dan sobat sebeloenja ada lengganan harep ditjaba saja poenja pakerdjaän jang terseboet di atas.

Salam dengan karendahan

Josodarmo.

TJES.
Insulinde's sunkt toch
niet! Kameraden! op uw post.

(Gemeenteraadsverkiezing van 14 October '15)

Er schijnt een defect te bestaan in het appreciatievermogen van onze tegenpartij, een defect, dat soms tot kluchtige consequenties aanleiding geeft. Zulks leert ons het volgende.

By een autoverhuurderij, telefoneert een bestuurslid (secretaris?) van de Semarangsche Kiesvereniging om een auto voor de gemeenteraadsverkiezing van 14 dezer.

De verhuurder, die niets meer disponibel heeft, (daar juist de laatste auto door iemand van Insulinde is besteld) antwoordde, niet te kunnen helpen, omdat de laatste auto ook reeds is besteld door een kiesvereniging, waarop de man van de S. Kiesverg. opmerkte:

„O, een Kiesvereniging, maar vergist U zich niet? Misschien is het Insulinde!?”

Wat een snertjas toch! Insulinde —al of niet een lichaam, dat meedoet aan verkrezingen—betaalt immers net zoo goed als de S. Kiesverg. De verhuurder hoeft zich niet te vergissen, want ook Insulinde is op het kiesterreir.

Semarang 15 Oct. '15.

SEMARANGER.

Kameraad! word niet dik, dun is de mode. Dik zijn als de bedoelde secretaris (!) geeft aanleiding tot zulke malle bokkesprongen!

TJIPTO.

Kaoentoengan.

Toean-toean JOURNALIST jang ingin dapet kahasilan tjoekoop, disilahkan lekas minta katrangan denngan alamat:

PR. No. 1915 C.

HULPOSTKANTOOR PLERED SS. WL.

LACHJES EN TRAANTJES.

G. B.

G. B. jaitoe *Goentoer-Bergerak* almarhoem.

G. B. itoe djoega Gamser Brinkman, jang telah zalig oleh keadilannya justitie Hindia sini.

G. B. boleh dibatja seperi Gouvernements Besluit.

Goentoer-Bergerak telah ta' idoep lagi. Gramser Brinkman soedah mati, akan tetapi (hé, hé, pennakoe, djanganlah kamoe mengasoet).

Djangan kamoe bernama jang boleh diverkort G. B., sebab kamoe ta'oeroeng diboenoeh.

SORITO.

ETHICA

Wat is ethica?

Alle definities zijn moeilijk, zei reeds Multatuli en dus zal Gareng er zich niet aan wagen.

Verpersoonlijking van alle ethica in Indië is de heer Later van *de Locomotief*. Dezer heer beschrijven is ethica beschrijven.

Tjipto heeft gelanceerd zijn opstel over pestbelasting. Verschillende organen der publieke opinie hebben aandacht geschonken aan het gewauwel van den revolutionair, *zelfs* het *N. v. d. D. v. N. I.*

Niet aldus de heer Later, vermoedelijk omdat hij te ethisch is.

Gareng.

HEMAT!

Barangkali toewan-toewan telah sama makloem bahwa di Ponorogo tiap-tiap tahun moelai 25 hari boelan Poeasa hingga 2 hari boelan Sjawal diadakan keramaian, tempatnja di aloen-aloen. Maka pada boelan Poeasa jang telah laloe ini djoega diadakan keramaian seperti biasa. Adapoen permainan atau perlihatkan tiada tambahnja, hanja orang melihat tiada begitoe banjak, entah apa sebabnja, barangkali sadja banjak orang jang bersoesah hati, karena ditinggalkan oleh Boepati jang tertjinta jang baik-baik, pekertinja dan penjajang kepada orang ketjil.

Sekarang saja mengoeraikan adanja keramaian. Maka moelai malam 25 Poeasa di aloen aloen soedah ada permainan, dan soedah ada djoega penontonnja, pihak prijadi tiada begitoe banjak.

Pada malam 28 saja lihat ketetanja patih jang dihalangkan i tengah djalan, saja rasa keti itoe patih lihat, tetapi penoe-tiada tahoe.

Pada malem 29 kira kira poe-10 tampaklah mata saja ada pajoeng patih dan empat polittie berdjalan di moeka sambil menjisihkan penonton, berdjalan dari barat ke timoer; hingga terkedjoetlah saja; maka setelah saja dekati terang pada pemandangan saja bahwa jang berdjalan di blakang jaitoe patih dengan bini dan anaknja.

Pada malem 2 Sjawal di aloen aloen diadakan permainan boenga api, chabarnja itoe pembelian boenga api dipoengot dari oeroenannja prijadi prijadi.

Hm! inilah namanja hemat. Maka ketika malem itoe soeora orang boekan boeat ramainja hingga tiada pantas sekali.

Pada malem 3 diadakan lagi boenga api, di peseban banjak prijadi Djawa dan Belanda, di belakang peseban, dapet penerangan dari pajoengnja patih jang ditinggoe oppas. Habislah tjertera hal ini, dan ganti lain hal jaitoe: „Di Ponorogo roepa roepanja circulair 2014 beloem diendahkan, tandanja beloem ada prijadi berpantalon, dan sembah djongkok biar dimana masih berlakoe.”

Tiada lain pengharapan saja moedah moedahan adat Modjopait itoe lekas linjap dari doenia.

Tambahan chabarnja doeloe djika patih naik kereta pajoeng tidak ketinggalan. Kirimlah ini karangan sama Resident Madioen. (Baik Red.)

Penonton dari Indramajoe. BRONTOK.

BAGI TOEAN SAPOEREGEL DI GOENTOE BERGERAK.

Bahwa saja telah batja toean enja karangan, jang menanjakan keadaän di poelau Lombok. toelnja di Lombok sekarang

ini sama sekali soedah tida ada lagi bangsa kami Djawa jang mendjalankan djilat-djilat, boleh djadi misih ada djoega tjoma satoe doea orang sadja, dan dari maoenja sendiri, tetapi saja tida dapat menerangkan siapakah jang misih mendjalankan djilat-djilat itoe?

Hal itoe saja pandang tida mengapa, kerana di blakang hari soedah tentoe akan linjap sama sekali; Soenggoeh berlainan sekali dengan waktoe doeloe tempo misih ada Controleur W. . . . hal sembah djongkok sampai sebagai dipinta oleh kang W. . . . soedah tentoe sadja bangsa kami Djawa di Lombok dipoeter-poeter sadja.

Maar sekarang apa matjam? hampir linjap sama sekali hal sembah djongkok, apa lagi Controleur di Lombok djaman sekarang, sama sekali tida ada jang soeka pada sembah djongkok (kodok-kodokan), melainkan siapa hendak bertemo dengan beliau, tjokoepelah sebagaimana moestinja sadja.

Adapoen toean seboetkan jang toean S. d. h. di Mid: saorang jang pendjilat, itoe saja tida dapat menjaksikan, karena djika menoeroet saja poenja pemandangan dan pengatahoenan dan brani pikoel soempah, membilang bahwa toean S. d. h. terseboet itoe sesoenggoehnja saorang penoeloeng bangsa kami Djawa di Lombok jang mendapat kasengsaraan, dengan sepatoenja, adapoen boektinja tida oesah saja seboetkan dalam soerat chabar ini, kalau toean koerang pertjaja boleh tanjakan kepada siapa djoega pendoeoek di Lombok, soedah tentoe semoea mendjawab seperti oeraian saja itoe: maka dari itoe toean poenja dakwaan jang toean S. d. h. di Mid. saorang pendjilat itoe sabetoelnja klirioe. Ingatlah toean kebaikan orang!

Di Oost toean bilang, ada saorang bangsa Djawa jang berbahasa Blanda, tetapi dia soeka sekali main kodok-kodokan, waktoe doeloe boleh djadi, maar sekarang soedah linjap sama sekali, disebabkan Controleur djaman sekarang tida soeka meliat manoesia jang malik (njeloeman) djadi seperti kodok maka dari itoe linjaplah kodok-kodokan di Lombok.

Menoeroet warta jang saja dengar, bahwa betoel di Oost sekarang soedah tida ada lagi klakoean kodok-kodokan, maar chabarnja ganti programma, jaitoe main korék-korék, memboesoekan bangsa sendiri, agar soepaja dirinja teranggap baik oleh kepala negri, hal ini kan lebih boesoek dari pada kodok-kodokan boekan? hal ini saja beloem dapat menjaksikan sendiri, krana saja baroe dapat warta sadja, begitoeponen kalau memang betoel, maka saja harap barang siapa mempoenjai tabeat demikian, dengan sigra menandang itoe tabeat kelaoet, tinggallah toean toean poenja karoekoenan sadja, agar soepaja jang mendji kekal hidoep kita. Tabeat korék-korék ini di blakang hari akan saja langlang sendiri ke Oost, apa

bila terdapat njata, barang siapa jang mempoenjai tabeat itoe akan saja moeat namanja teroes terang dalam soerat chabar ini, soepaja dapat tersiar tabeatnja di antero doenia Nu! sekarang tinggal di West; Sepiginja Controleur W. . . . hal kodok-kodokan dan korek-korekan djoega soedah linjap sama sekali, tjoma sadja jang saja ada sedikit heran mengapa ambtenaar - ambtenaar bangsa Beli dan Sasak roepanja sekarang tida begitoe soeka koempoelan dengan bangsa kami Djawa? Lain sekali dengan waktoe doeloe. Entah! barangkali disebabkan sekarang soedah banjak ambtenaar bangsa Bali dan Sasak, djadi ta'perloe perdoeli lagi kepada bangsa Djawa. Apa lagi mantr. di Am. dan Djedje. alias kang Tog. wah! lainnja gembelengan tida ada lagi.

O! O! hampir loepa; Djawanja djoega ada jang misih sombong dan gembelengan seperti dengan djoga . . . ; ja-itoe jang telah diberi nama oleh pendoeoek Lombok: orang Dajak dan Robinson:

Nah! soedah toean Sapoeregel sebegini sadja doeloe; lain kali kalau saja ada tempo, saja toeiis lagi di soerat chabar ini djoega, begitoeponen kalau tiada mendjadikan halangannja toean Redacteur.

Boeat penoetoep ini karangan saja meninggalkan doa moedah moedahan orang jang soeka korek-korek dan gembelengan itoe, lekas diindarkan dari doenia tabeatnja, soepaja djangan menoeroenkan bini jang koerang baik.

Kamoedian salah betoelnja kalimat dan djanggalnja perkataan moehoeh dimaafkan, krana saja ini saorang jang tiada pernah karang-mengarang, melainkan tjoma boeat iseng-isengan sadja.

Dari Lombok.

Hormat hamba
LANGLANG-BOEANA.

BOSCHWEZEN:

Saja moehoeh dengan hormat, soedi apalah kiranja toankoe Red. menjointingkan saia poenja toelisan ini di halaman si tjantik *M. P.* dan sablonnja saja matoer beriboe trima kasih.

Maka sablonnja saja moehoeh kepada toean-toean pembatja kalau ada jang salah kalimatnja saja poenja toelisan di bawah ini, soedilah memberi maaf karena saja tida ahli karang-mengarang, dan baroe ini saja hendak toeroet berlomba di medan *M. P.* agar soepaja bisa menambahkan kepandaian. Pada soeatoe waktoe saja mertamo di roemahnja saja poenja kenalan, di sitoelah saja telah membatja organ B. W. N. I. no. 8 jang termoeat di pagina 188 dan berkepala „Pembrian taoe dari Hoofd bestuur” maka saja sasodahnja membatja ada sangat heran jang toean H. B. melarang dan tiada boleh oesik lagi dari pemakenja „kahormatan” bagi boschwezen. Maka sablon-blomnja saja mem-

batja itoe toelisan, saja soedah bergirang hati karena personeel Bw soedah mengadakan organ sendiri boeat medan perlombaan dan bertreak-treak mereboet kamenoesia'an, djoega saja mohon kepada toean jang maha Esa soepaja itoe bond bisa idoep soeboer, dan satoe sama lain soepaja bisa roekoeh djangan sampai pandang bangsa apa djoega, oleh karena dari penariknja bond. Akan tetapi bagaimanakah sekarang? baharoelah ada satoe jang bertreak-treak di mana organ mereboet kamenoesia'an kita orang kaem Kromo Bw., soedahlah ditoeoepnja. Maka dalam abad jang gandjil ini kita orang kaem Kromo Bw. di bawah pangka II. Opziener misih teranggap seprapat manoesia. Lagi poela jang mendjadi Chef kita orang kaem Kromo Bw. misih soeka sekali trima „Sembah, djongkok, (nglesot Jv.) dhalem dan Pandjenengan dhalem” dari itoelah roepanja maka toean H. B. tiada soeka mendingarkan lagi bertreak-treaknja kaem Kromo dari pemakenja kahormatan. Saja minta dengan hormat soepaja toean H. B. soeka memrintahkan kepada toean-toean Eur. Opziener, leden dari B. B. N. I. atau pada jang tida mendjadi senangnja dari sebab bertreak-treaknja X dan Tjarik hoetan, soepaja diilangkan bolihnja soeka terima „Sembah, djongkok”, soedah tentoe nanti bisa mendjadi roekoeh dan santosa. Dari perminta'annja toean H. B. soepaja kalau ada salah satoenja. Chef jang koerang baik tabeatnja soepaja mengadoe kepada H. B. Akan tetapi jang hendak mengadoekan itoe takoet, karena di blakangkali soedah tentoe jang mendjadi itoe lantab dibentjinja, tambahan poela diselidiki kesalahannja soepaja bisa mendapat lepas, tiadalah begitoe toankoe Red.?

Di sinilah saja hendak menjeriterakan di tempat perdiaman penoelis, agar soepaja bisa boeat tjis autonja jang mendjadi Chef di semoea Boschdistricten dan Houtvesterijen dan dibawahnja. Maka di tempatnja si penoelijnja mendjadi Chef di Boschdistrict merangkap Hontvesterij jaitoe P. T. V. Roselje berpangkat Houtvester 1e. klas, tiadalah sekali-kali menghinakan pada personeelnja kaem Kromo, tandanja kalau ada Boschwachter atau Mantri jang menghadap di kantoor, di sitoelah misti mendapat „koersi”. Walaupoen berpakaian tjara Djawa toch mendapat korsi, tambahan poela kalau berpantalon soedah mistinja, dan kalau lama menghadapnja sigaret di sroetoe tiada ketinggalan. Djikalau ada Bosch. atau Mantri djongkok. P. T. jang terseboet lekas bersabda begini „djanganlah doedoek di bawah sebab itoe kotor” of „djangan grajang-grajang di bawah saja tida soeka”. Soedah tentoe personeelnja merasa senang dibawahkan olih Chef jang bersoetji ati dan adil itoe, dan djoega kita orang kaem Kromo Bw. tiada koerang membalasnja dengan adat sopan. Maka saja min-

ta kepada sekalian toean-toean jang dibawah prentahnja P. T. jang terseboet di atas, djanganlah besar hati karena didoedoe kan korsi, dan djangan loepa memakai adat sopan santone, soepaja bisa mendjalar di lain tempat agar soepaja bangsa kita kaem Kromo, tida dianggap seprapat manoesia.

Di sinilah saja hendak memoe-tar kalam kami, masih djoega di itoe tempat ada satoe lagi pembesar, dan di bawah prentahnja P. T. jang terseboet, adapoen pangkatnja kira-kira kalau bisa dioekoer djoehnja sama P. T. jang terseboet misih ada 50 paal lagi, tetapi roepa-roepanja itoe Chef no 2 kalau melihatkan ada Bosch. atau Mantri baroe menghadap di doedoekan koersi, dia ada koerang senonoh, sebab melihatnja dengan melirik semoe m-e-l-e-r-o-k tida abis-abis, dan kalau ada Bosch. atau Mantri mengadap sama itoe Chef no 2 tida bolih tiada misti nglesot seperti kodok, lagi poela kalau berdjoeppa di djalan dikasi hormat (boeka topi) pada siapa djoega, tiadalah di balasnja tambahan poela poera-poera tiada taoe. Apa Chef jang blom blom sebrapa tinggi pangkatnja soedah begitoe matjam itoe, tida pandang pada kita orang kaem Kromo ini dianggap seprapat manoesia toankoe Red? Maka saja mendengar kabar itoe Chef no 2 dia djadi Presidentnja tjabang B. B. N. I. Kenapakah kalau betoel djadi Pr. B. B. N. I. dan bersamasama dengan roekoeh, dan tida pandang bangsa tabiatnja tida maoe meniroe P. T. Roselje?

Ja! boleh djadi kalau meniroe nanti lantab mendjadi sakitnja.

Sampai di sini saja poenja toelisan ini saja koentjikan lebih doeloe, karena matanja soedah merasa poelas, dan saja mohon kepada toankoe Red. soedi apalah kiranja mengirinkan selembar soerat kabar jang saja poenja toelisan ini kepada B. B. B. B. N. I. di Bora, maka sablonnja saja matoer banjak trima kasih.

Maafkanlah

JONG MARGASARISCHE.

Mas Josodiprodo Tjilatjap

Ada Djoewal

Kadjang oekoeran 150/195

em 1000 lembar à f 16.—

Kadjang oekoeran 120/140

em 1000 lembar à f 15.—

Kadjang oekoeran 90/110

em 1000 lembar à f 14.—

Welit 1000 bidji à f 11.—

Semoea arga di atas kariat

Tjilatjap haven.

Dengen ada djoewal djoega

kajoe balok Laban, woengoe,

wangkal. Dan sedia

Djoega kajoe bakar, batoe

merah, genteng, klapa d. l. l.

Harga boleh bedami tentoe

bersaingan.

Memoedji dengan hormat.

JOZEF MULLER & Co.

Pasar besar Q 31 Telefoon No. 1031 Sp. Soerabaia.

Agenten v/d EGRY Controle & Kascontrole Machines.

Hebben Pas Ontvangen:

Wikkelslobkousen m/ Voet & Souspieds	f 5.—
Idem zonder id.	„ 4.—
RADIUM vizieren & korrels—per garn.	„ 8.—
Vizieren of korrels separate—p. s.	„ 4.—
Led. Foudralen v/ Parabellum Pist. m/ R.	„ 6.50
GEWEERRIEMEN van leer of groene band	
in prijzen van f 1.50 t/m	„ 2.50
Ht. Poetsstokken—3 deelig—m/ toebehooren	„ 2.—
Ht. Idem—4 deelig—m/ toebehooren	„ 2.50
voor geweren met loopen van 90/100 cM.	„ 2.50
Sandberg's Poetsstokken—eindeelig—stalen	
m/ Ht. omkleed voor cal. 12/14	
zonder toebehooren	„ 2.50
BOKSBEUGELS zonder punten	p. s. „ 0.50
Idem met	p. s. „ 0.60

Verlengbare Jachtmessen—30 cM. lang—	
m/ Led. scheede	f 7.50
Verlengbare Jachtmessen—39 cM. lang—	
m/ Led. scheede	„ 10.—
Jachtmessen—lang 21 cM. m/ Led. scheede	„ 3.50
Demo Veldflesschen, inhoud 1 L. m/ draagriem	„ 8.—
Demo Picnics, inhoud 1 1/2 L. m/ draagriem	„ 14.—
Demo „ „ 2 L. idem	„ 16.—
Demo „ „ 2 1/2 L. idem	„ 18.—
Demo Karren, „ 1 1/2 L.	„ 27.50
idem Kruiken 1 1/2 L.	„ 27.50
Demo Boterdoezen	„ 8.50
Metalen datumstempels, zelfkinkend	„ 17.50
Automatische Nummerateurs	„ 50.—

Beleefd aanbevolen

Reparatie-Atelier & Stempelfabriek.